

j. Iznalloz, Gran.), y de *Montejaque* (p.j. Ronda, Màlaga) según demuestra documentalmente Simonet en ambos casos (p. 374). En *Montejicar* la -c- fue transcrita excepcionalmente por el *kef* àrabe, y en esta combinaci3n la *à* t3nica debia cambiarse en *ĩ* 5 en dialecto granadino [cf. *Ujijar* HORTUM SACRUM: allĩ p. 62]; pero lo normal en los romanismos àrabs es que -c- pase a *qaf*, ante el cual no es posible la imela: y eso es lo que ocurri3 en *Montejaque* (*Muntašaqir* en textos àrabs), y sin duda tambi3n en *Mojàcar*. 10

I en el nostre *Moixàquer*, -acre, al qual s'aplica igualment el que segueix. «El lat. MONT(EM) SACRUM pasaria primero a *Monšàqar, que tenia aires de participio àrabe, pero los buenos arab3fonos habian de rechazar esta forma como un barbarismo espa3ol, 15 pues no equivalia del todo a la estructura de un participio de Forma IX (forma rara en el uso àrabe) ni F. II; mejor, de la F. III, mucho mäs frecuente: a este sĩ correspondia *mušàqar*, que es lo que, por esta raz3n, se generaliz3». (*Top. Hesp.* I, 55-56). Ja allĩ, 20 doncs, vaig anticipar l'explicaci3 del nostre *Muixacre*.

Jo havia imaginat tambi3 una altra explicaci3 del nostre *Muixacre*, que ja llavors em semblà poc digna d'atenci3, per3 que ara exposo perquè val mäs 25 no deixar portes obertes. M'hi feu pensar la forma cartogràfica *Montsiacre*, que recordava el NP *Siagrius*, prou conegut: No sols el papa Gregori I († 604) va escriure una carta al venerable *Syagrius* d'Autun, que s'ha conservat (Kehr, *Papsturk*, 332), sin3 que tambi3 30 fou el nom d'un arquebisbe de Toledo en el S. VII.⁴

Sigui quina vulgui l'etimologia d'aquest NP, no tenim fonament positiu per relacionar-lo amb la comarca de Morella; i encara menys, per dissociar el 35 NL morellà d'aquells NLL mossàrabs d'Almeria, Granada i Màlaga; amb llur inequívoca etimologia; en fi la grafia *Montsiacre* es veu que no té cap realitat en la llengua, sin3 un de tants errors dels enginyers castellans que imitaren a la babalà el so de *š*, xocant 40 per a llur ignorància lingüística.

En canvi sí que aquest *Siagrius*, en ús en la Hisp. visig3tica, podria explicar-nos uns NLL del Baix Arag3, inconnexos amb la zona morellana. Que indico en ap3ndix: 1276: «citaci3 a Guillem d'Alcalà, a instància de Ferriz de Lizana, per respondre del castell de 45 *Xiarc*» (Mtz.Fdo., *DocValACA* I, 141, 497). S'ha de tractar del poble avui anomenat *Jarque* (amb dos d'immediats, *Mezquita de Jarque* i *Hinojosa de J.*), ja endins del Baix Arag3 si bé no gaire lluny d'Olocau del Rei (uns 12-15 k.). 50

L'evol. fonètica llavors és comprensible per les normes del sil·labeig en àrab: com que *qr* és una anella sil·làbica explosiva, l'àrab, que no és apte per pronunciar-ne, ho inverteix en *rq* (cf. els art. *Llavarco* LAVACRUM i *Martés* s.v. *Madres* MATRES) i ja és sabut 55 que l'àrab canvia la G romànica en *qaf*. Un altre *Jarque*

(potser del mateix origen) és prop de Morés i d'Almunia de D^a. Godina, però aix3 és 100 k. més lluny, a l'OSO. de Saragossa. Les aparences són que es tracti de l'àr. *šarq* 'Llevant' però llavors no s'expli- caria la *Xi-*, repetida, del S. XIII; i a llevant de què seria? si justament aqueix grupet de pobles és a l'Oest de la poblaci3 cabdal d'allà (Aliaga) i al Nord de Terol i de Sogorb. Més aviat, doncs, vindran del NP 50 SIAGRIUS.

¹ Cfr. *Daurada*, infra.— ² Per on acabem de veure que «roca de *Bene*» ve del romànic PENNA amb la P- i la -A arabitzades.— ³ El *flumen Oleum* ha de ser el riu Llastres (< *Ullastres*), car després segueix parlant del *Puntaire* o altres cims excelsos del Coll de Balaguer. No pas l'humil Coll de l'Alba, com li donaren a entendre a Schulten, savi «ge3graf de butaca».— ⁴ *Don Siagrio* en la cantiga II d'Alf. X, *Syagrius* segons el P. Fita, i *Siagrius* en un *Liber de Miraculis* (Vienne, 1731) (*BRAE* XIV, 352), *Siagrio*, nom d'aquell arquebisbe en Berceo *Mil.* 70a, (ed. Sánchez, Rivad. LVII, 105n.2). Sembla grec 'porc silvestre'; encara que també es podria pensar en un origen germànic SI(G)U-WAKAR, o cèltic SU-AGRIOS 'de bon camp'. La y del papa i la seva g, indueixen a *σῦς ἄγριος*. Cf. encara parònims probablement inconnexos: un NL *Íagre* de Conflent (terme Jújols-Orellà). I *Abenzabacar* que surt en un doc. val. de 1245 (Huici I, 426).

MONTSAINT

Massís muntanyós situat a l'extrem S. O. de la seralada Pre-litoral Catalana. S'eleva uns 800 m. damunt la fossa del Priorat i culmina a la roca Corbatera (1116 m. alt.).

HOMÒNIMS

Riu Montsant, riu del Priorat, que ajuntant-se per la dreta amb el riu Siurana, forma el riu de Garcia afl. esq. de l'Ebre.

Pron. Mod.: *riyéd de monsán*, oit a Juncosa de les Garrigues per J. Coromines (4.III, 1934).

Montsant, antic priorat cistercense situat al vesant oriental del castell de Xàtiva.

Montsant de la Rocosa, mas en ruïnes en el camí de Sant Cebrià de Vallalta a Santa Maria de Montnegre.¹ Casa pairal de «Tomàs de Bajalta», l'heroi de Pere Coromines (*Silèn*). *Pron. Mod.*: *kam munsán də lə řuk3zə* o generalment *kan munsán*, oit per J. Coromines que encara en veia les ruïnes el 1917 i els 1930. En el text de *Silèn* s'anomena «de Montsant» tal com Mestre Coromines devia haver-ho sentit als vells. Però havia estat el nom d'un vell alou, citat junt amb el d'Horsavinyà. *Doc. Ant.*: 1101: *Alodium Orti Saviniani et Montis Sancti* (Villanueva, *Viaj. Lit.* XII, ap. XXIX).